

С УИКИПЕДИЯ В КЛАСНАТА СТАЯ

Използване на Wikipedia за насърчаване на медийната и информационна грамотност.

- Модул 1
- Модул 2
- Модул 3

*Този облак от думи е генериран от отговорите на 713 учители в проучване, проведено на юли 2020 г. в Боливия, Мароко и Филипините

Съдържание

Въведение	4
За този наръчник	6
Как да използвате този наръчник	8
Навигационен ключ	9
График на обучение	10
Учене в група	11
Модул 3 Създаване на информация	12
Образователен маршрут	13
3.1 Бъдете смели: желание за развитие и Уикипедия	14
3.2 Създаване на потребителска страница в Уикипедия	16
3.3 Вашите първи приноси	20
3.4 Как редакторите на Уикипедия организират приносите син.	24
3.5 Трансформиращи практики за изграждане на знания в общността	27
Последно упражнение	35
Шаблон за урочен план	38
Приложение	40
Мисия в търсене на знание	41
Моята мисия в търсене на знание	42
История	45
Науки	46
Социални изследвания	49
Език и култура	51
Математика	52
Благодарности	53
Източници	54

ВЪВЕДЕНИЕ

Ученици и учители по целия свят използват Уикипедия като образователен ресурс. Като учители, можем или да се дразним, че учениците ни злоупотребяват с Уикипедия или да я ползваме за важните уроци по медийна и информационна грамотност. Може дори да я впрегнем в изграждането на съществените за 21 век умения като критично мислене, общуване и работа в екип. Учениците могат да прибегват към Уикипедия като „първа спирка“ за обзор по която и да е тема от всеки учебен предмет.

Нека им помогнем да правят това отговорно!

Образователният екип на Фондация „Уикимедия“ с вълнение представя настоящия материал, неразривна част от образователната програма „Четене на Уикипедия в час“, която помага на учителите да опознаят и включат Уикипедия като учебно средство, обвързано с рамката на ЮНЕСКО за „Медийна и информационна грамотност“. Програмата е проектирана с презумпцията при внедряването ѝ да бъде адаптирана към съответните местни образователни системи и реалностите на учителите. Чрез критичен подход към Уикипедия, ние се стремим да помогнем на преподавателите да преподават жизненоважни умения за медийна и информационна грамотност за XXI век, включително разбиране как се произвежда информация, как да осъществяваме достъп и да оценяваме съдържание онлайн и как да разбираме пристрастията и пропуските в знанията. Тази програма също така разглежда ключови въпроси, поставени от учителите за това как да пазят учениците в безопасност онлайн и как да ги подготвят да се изправят срещу различните форми на дезинформация онлайн.

Wikimedia Foundation

[Фондация "Уикимедия"](#) е организация с нестопанска цел зад Уикипедия и нейните сродни проекти. Ние работим за свят, в който всеки може свободно да участва в съвкупността от всички знания. Подкрепяме глобална общност от доброволци, които в сътрудничество събират, разработват и споделят образователно съдържание, и се застъпваме за ценности и политики, които гарантират правото на свободно знание.

READING WIKIPEDIA IN THE CLASSROOM КОЛЕКТИВ НА ПИЛОТНИЯ ПРОЕКТ

Nichole Saad

Melissa Guadalupe Huertas

Vasanthi Hargyono

Sailesh Patnaik

Brahim Faraji

Soukaina Abelhad

Noemi Ticona Angles

Olga Paredes Alcoreza

Erlan Vega Rios

Imelda Brazal

Vanj Padilla

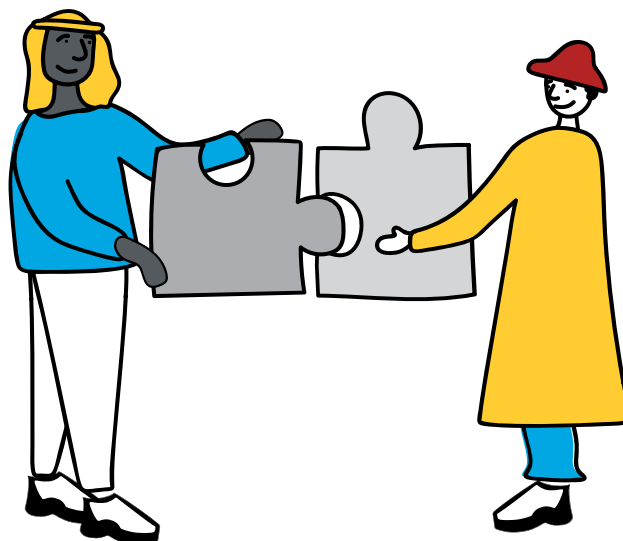

за това

РЪКОВОДСТВО за учителя

Наръчникът за учители следва трите компонента от рамката за Медийна и информационна грамотност (MIL) на ЮНЕСКО: достъп, оценка и създаване

ЮНЕСКО предлага интегриран подход към интердисциплинарната концепция за грамотност, в духа на който МПЛ се определя като „набор от умения, които дават възможност на всеки да има достъп до, да получава, разбира, оценява и използва, както и да създава и споделя информационно и медийно съдържание във всички формати, да ползва различни инструменти, като наред с това проявява критичност, спазва етичните норми и инструменти за въздействие, участват и се ангажират в лично и в професионално качество, както и чрез обществените си прояви“. Вярваме, че приучаването на ученици да ползват Уикипедия играе ключова роля в постигането на компетенциите, обхванати от рамката МПЛ.

При разработването на настоящето „Помагало за учители“ стъпваме върху принципите, заложи в на рамката за „Разбиране по подразбиране“ за планиране на ключови въпроси и изграждане на трайно разбиране. Всеки модул формулира ясно образователните цели за учителя, както и дава практически приложения на усвоеното знание в класната стая.

Следваме конструктивисткия подход и свързваме предходния опит и знания на учителя с начина, по който функционира Уикипедия.

Въпросите за разсъждение и упражненията помагат на учителя да изгради ново знание и да го обвърже с практически дейности и изживявания в класната стая.

Този педагогически подход отговаря на философията ни за образование, а именно:

- Вярваме, че отворените образователни ресурси са жизненоважни за качествено образование за всеки, а участието в движения за отворено знание помага на учениците да израснат като развиващи се личности XXI век.
- Вярваме, че учениците се научават най-добре, когато учителят подпомага обучението им
- Вярваме, че всеки, независимо от произхода си или способностите, трябва да може да участва и да учи с помощта на нашите програми
- Ценим локалното знание и опит, и вярваме, че нашите програми трябва да насърчават включване на адаптирани към конкретната действителност обучителни ресурси в класната стая
- Вярваме, че добруването на учениците е от първостепенно значение за развитие на знания и обществено поведение.

Ползване на наръчника

Наръчникът за учители използва целия обем от знания, създаден от общностите на Уикимедия, и е замислен така, че лесно да се адаптира към различни контексти. Черпи информация от политиките и указанията на Уикипедия, авторски материали на уикимедианци, както и множество други ресурси, които помагат за разбиране на Уикипедия, нейните общности и практики. Оригиналните материали, от които съдържанието е адаптирано, ще откриете в раздел „Източници“.

Настоящият Наръчник за учителя е издание на Фондация Уикимедия с международен лиценз [Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0](#). Това означава, че имате правото да копирате, разпространявате, адаптирате и превеждате този ресурс за различни цели при условие, че цитирате авторите и ползвате същия лиценз Creative Commons за разпространение на собствените си материали.

Типове инструменти

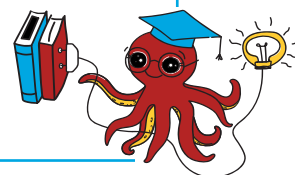
упражнение

Поле „Упражнение“

Това поле обозначава дейност, която трябва да се извърши в рамките на обучението - ще намерите поне едно упражнение във всеки раздел от Наръчника. Прочетете инструкциите и използвайте празните страници, за да си водите бележки при необходимост. Ако Наръчникът е част от по-широка учебна програма, работният процес ще бъде организиран в специален споделен форум.

Връзка с образованието

Поле „Връзка с образованието“

Материалите в това поле директно препраща към образователни теории или тенденции в педагогиката. С тази информация ще можете да направите по-задълбочени връзки между съдържанието и собствената си учебна практика.

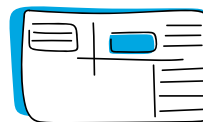
За ваша информация

Поле „За ваша информация“

Поле „За ваша информация“ обръща внимание на допълнителни интересни факти или наблюдения по темата, която се разглежда в раздела.

И още

И още

Примерни урочни планове и Упражнения за ползване на Уикипедия в класната стая.

Поле „И още“

Допълнителните полета „И още“ съдържат примерни урочни планове, които можете да ползвате директно или да адаптирате според нуждите на своите ученици. Разгледайте урочните планове преди да изпълните последната Упражнение.

Учебно разписание

МОДУЛ 1

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

МОДУЛ 2

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

МОДУЛ 3

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

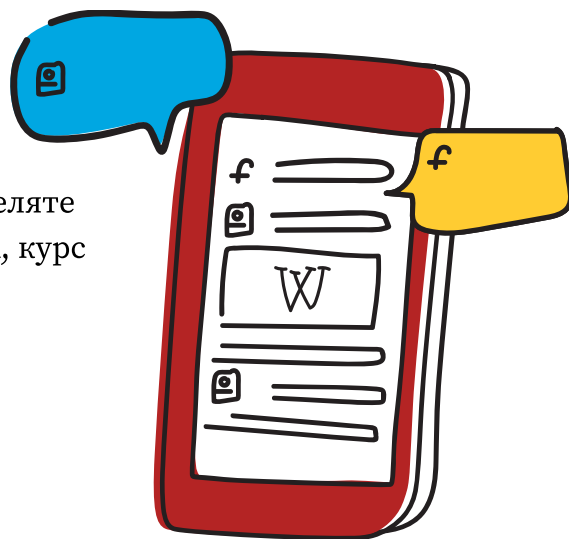

Учене в група

Независимо къде се намирате, обучението по ползване на Уикипедия в класната стая ви прави част от общност на иновативни преподаватели и учители, отдадени на ученето през целия живот.

Ако ползвате ресурсите в рамките на организирано обучение, водещият ще ви каже къде можете да споделяте отговорите на заданията си (напр. група във facebook, курс в Moodle, канал в Discord).

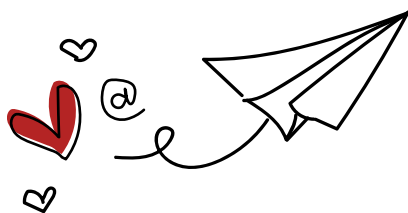
По време на обучението ще споделяте и отчитате напредъка си чрез различни задания по всеки модул.

Ако учите самостоятелно, обмислете дали някоя от следните идеи няма да направи процеса по-социален:

Открийте колега, който също желае да разшири познанията и уменията си за Уикипедия, за медийна и информационна грамотност или цифрови платформи. Планирайте кратки срещи на две седмици, за да обсъждате докъде сте стигнали и какво сте научили, да разрешавате неясноти, или да навлезете по-дълбоко в теми от взаимен интерес. В края на Модул 3 можете да разределите срещите до месечни, за да продължите процеса на учене как да споделяте съдържание в Уикипедия!

Ако ползвате социални медии, изберете ден, в който да поствате наученото за седмицата, да споделяте разсъждения, полезни връзки, и ни тагвайте с [@WikimediaEdu](#) в X или [@WikimediaEducationTeam](#) във Facebook. Ние винаги се радваме на обратна връзка от вас относно процеса на обучение!

Това издание на Фондация Уикимедия е с лиценз [CC BY-SA 4.0](#). Можете свободно да го сваляте, споделяте, трансформирате подредбата му и адаптирате при условие, че упоменете подобаващо Фондация Уикимедия.

Модул 3

Създаване на информация

Компетентност по МІІ

Създаване, използване и наблюдение, анализ и оценка на информация и медийно съдържание.

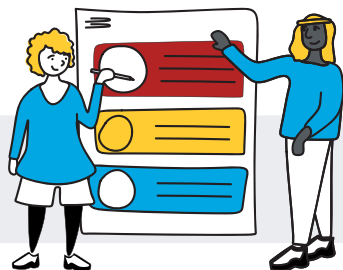
Очаквани резултати от обучението

1. Учителите ще могат да обяснят различните начини, по които човек може да допринесе за свободното знание в Уикипедия.
2. Учителите ще могат да правят малки приноси за Уикипедия

Приложение в класната стая

1. Учителите ще могат да помагат на учениците да правят малки приноси за Уикипедия.
2. Учителите ще могат да оценяват способността на учениците да правят малки приноси в Уикипедия

Образователен маршрут

3.5
Трансформиращи
практики за изграждане
на общностно знание

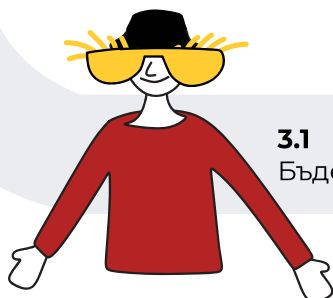
3.4
Как организират
приносите редакторите
на Уикипедия

3.3
Вашия първи
принос

3.2
Създаване на
потребителска страница
в Уикипедия

3.1
Бъдете смели!

3.1 Бъдете смели: желание за развитие и Уикипедия

Като преподаватели знаем колко е важно да предадем на учениците си нагласа за растеж. Вярата в способността на човека да се развива и да се справя по-добре след като е допуснал грешки е ключов фактор за успеха на учениците. Всеки ден в Уикипедия се правят хиляди редакции от стотици хора от цял свят. Понякога те допускат грешки и редакциите им се отменят. Понякога имат нужда от напътствия от други опитни редактори. Редакторът на Уикипедия трябва бързо да се научи как да **бъде смел**, като си поставя цели, преследва ги, иска помощ, когато е необходимо, и не приема лично обратната връзка.

Насоки за редактиране в Уикипедия

Бъдете СМЕЛИ! Това може да се обясни с една дума: "Действайте". Общността на Уикипедия насърчава потребителите да бъдат смели, когато обновяват енциклопедията. Уикита като нашите се развиват по-бързо, когато всички помагат за отстраняването на проблеми, поправят граматиката, добавят факти, следят за точността на формулировките и т.н. Бихме искали всеки да бъде смел и да помогне за превръщането на Уикипедия в по-добра енциклопедия. Колко пъти ви се е случвало да прочетете нещо и да си помислите - Защо тази страница няма изряден правопис, граматика или оформление? Уикипедия не само ви позволява да добавяте и редактирате статии: тя иска да го правите.

Разбира се, другите тук ще редактират написаното от вас. Не го приемайте лично!

Те, както и всички ние, просто искат да направят Уикипедия колкото се може по-добра енциклопедия. Също така, когато видите дискусия в някоя Беседа, не бъдете само "безгласен зрител"; можете да бъдете смели и също да споделите своята гледна точка!

Поправете я сами, вместо просто да говорите за нея. Ако забележите явна грешка или проблем, който всеки разумен човек би препоръчал да се поправи, най-добрият начин на действие може да бъде да бъдете смели и да го поправите сами, вместо да обръщате внимание на някого под формата на коментар или оплакване. За времето, необходимо да напишете за проблема, бихте могли вместо това да подобрите енциклопедията.

Не се разстройвайте, ако смелите ви редакции бъдат върнати. Вместо да се разстройвате, прочетете [Уикипедия:Презумпция за добронамереност](#) и [Уикипедия:Цивилизованост](#). След отмяната на вашата смела редакция може да предпочетете да започнете дискусия в дискуссионните страници (Беседите), вместо война за редакции. В някои от по-малко видимите статии в Уикипедия, които са с по-малко редакции, на смелата ви редакция може да не бъде отговорено веднага. Помислете за това по следния начин: ако не откривате, че някоя от вашите редакции бива връщана от време на време, може би не сте достатъчно смели.

УПРАЖНЕНИЕ

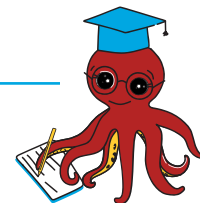
ДА ПОРАЗСЪЖДАВАМЕ

След като прочетете насоките, помислете върху следните въпроси и изложете мислите си по-долу:

Какво влияние оказват според вас тези насоки върху Уикипедия – както положително, така и отрицателно?

Как се отразяват те на вашето мнение за качеството на статиите в Уикипедия?

Можете да си водите бележки и в това поле

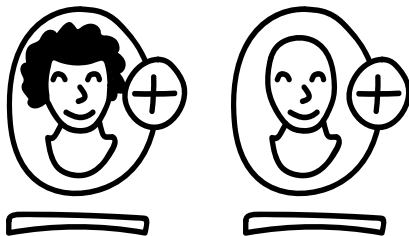

3.2 Създаване на потребителска страница в Уикипедия

През 2006 сър [Кен Робинсън](#) зададе въпроса, [“Убива ли училището творческото начало?”](#). Моделите на образование чрез трансфериране или депозиране на знания (вж. концепцията за *banking model of education*, на Пауло Фрейре) оставят малко място на учениците да изследват и изразяват своята креативност и това създава предизвикателство за нас като преподаватели, които се надяваме да подготвим нашите ученици за бъдещето. Метакогнитивните умения като критично мислене, творчество и иновации са от решаващо значение за преподаването, за да се подготвят учениците за професии и технологии, които все още не съществуват. Въпреки това не винаги ни е предоставено необходимото време, ресурси или обучение, за да помогнем на учениците да развият тези умения.

В Уикипедия редакторите имат възможност да изразяват себе си чрез своята потребителска страница. На своята потребителска страница те могат да посочат своите интереси, да се изявяват творчески във визуални форми и да изразят начина, по който се ангажират с Уикипедия и други проекти за свободно знание. В този раздел ще създадем свои собствени профили и потребителски страници в Уикипедия и ще помислим как можем да предоставим повече възможности на нашите ученици да се развиват като творци.

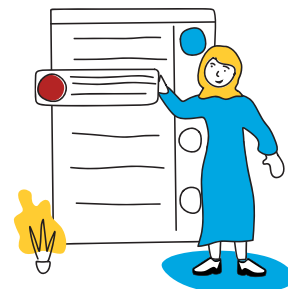
Създаването на профил (акаунт) в Уикипедия ще ви позволи да:

Изберете подходящо потребителско име, което ще бъде запазено само за вас в Уикипедия и останалите проекти на Уикимедия.

Редактирайте, без да разкривате публично IP адреса си (който може да се използва за проследяване на физическото ви местоположение).

Създадете собствена потребителска страница, за да си сътрудничите, да споделяте информация за себе си и своите интереси или просто да се упражнявате в редактиране и публикуване в ваш собствен ["пясъчник"](#).

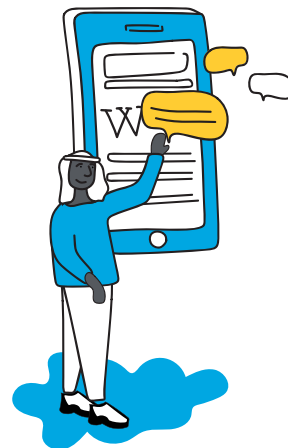

Общувате с други редактори чрез собствената си страница за разговори.

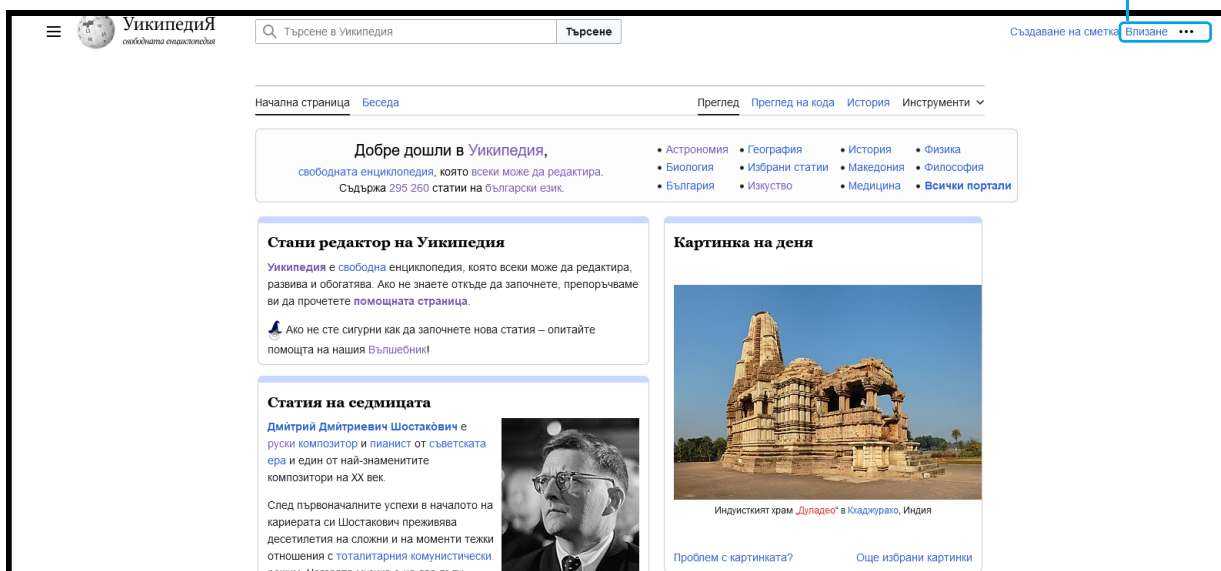
Не е необходимо да създавате профил, за да получите достъп до Уикипедия, нито за да допринасяте със знания към дадена статия в Уикипедия. Със създаването на потребителски акаунт в Уикипедия обаче ще се присъедините към глобална общност, ангажирана с осъществяването на визията за "свят, в който всяко човешко същество може свободно да споделя актива от всички знания".

Въпреки че не е необходимо да използвате електронна поща, за да създадете акаунт в Уикипедия, ние силно го препоръчваме. Имейлът е най-добрият начин да възстановите паролата си и да получавате известия, когато други редактори се опитват да се свържат с вас. Уверете се обаче, че сте избрали подходящо потребителско име, което е различно от имейл адреса ви. Този псевдоним ви представя, но не трябва да разкрива повече лична информация, отколкото ви е удобно да споделите.

За повече препоръки за безопасност се върнете към указанията за безопасност в Модул 1.

За да създадете профила си в Уикипедия, просто кликнете върху опцията "[Създаване на сметка](#)" на главната страница на Уикипедия.

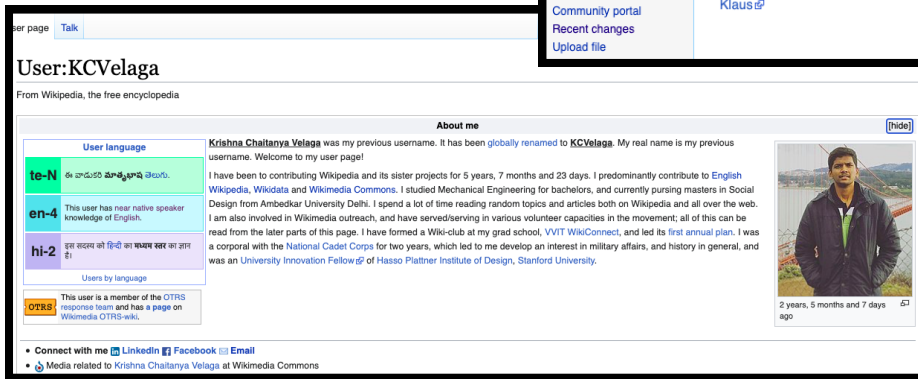
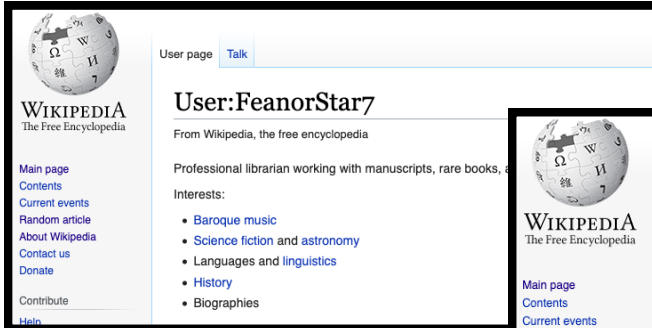
След като създадете личен акаунт в Уикипедия, можете да направите първите си стъпки като редактор доброволец, като персонализирате потребителската си страница.

Потребителските страници - както и страниците за разговори и всички други видове страници в Уикипедия - са страници в уикипедия и всички те могат да се редактират по един и същи начин. Редактирането на потребителската ви страница е добър начин да се упражнявате и да се подготвите за редактиране на Уикипедия.

3.2 Създаване на потребителска страница в Уикипедия

Доколкото простичка или подробна да бъде страницата ви, решавате вие. Разгледайте някои примери по-долу:

И накрая, личната ви потребителска страница се свързва с потребителската ви страница Беседа. Тези места позволяват на регистрираните редактори да общуват с други уикипедианци и дори да изказват благодарност за работата на други редактори. Изразяването на благодарност за полезни, щедри или положителни действия на друг потребител може да бъде важна дейност за култивиране на ценности на общността като цивилизованост и сътрудничество.

A kitten for you! [edit]

For all the assessments of women writer articles that you have been doing.
Coolabahapple (talk) 01:41, 12 August 2020 (UTC)

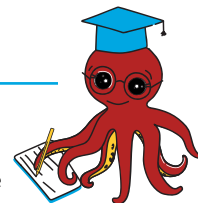
- Thank you, Coolabahapple; I really appreciate it! Mostly, it seems that no one notices my assessment work, but it's cool that you have. --Rosiestep (talk) 03:29, 12 August 2020 (UTC)

Rosie, you would be surprised how many of us keep track of pretty well everything you do on a day-to-day basis. The assessment work is important and useful. I hope it will inspire others to follow in your footsteps.--Ipigott (talk) 19:54, 13 August 2020 (UTC)

Indeed, I would be surprised, Ipigott. And, of course, I agree with you that the assessment work is important and useful. Thanks for being so encouraging; it made my day! :) --Rosiestep (talk) 23:44, 13 August 2020 (UTC)

УПРАЖНЕНИЕ

ПЕРСОНАЛИЗИРАНЕ НА ПОТРЕБИТЕЛСКАТА ВИ СТРАНИЦА В УИКИПЕДИЯ

По-долу ще намерите няколко съвета, които могат да ви помогнат да персонализирате потребителската си страница, за да упражнявате основни умения за [редактиране](#) и да започнете работа в Уикипедия.

- Разгледайте няколко потребителски страници и изберете една, която според вас представлява добър пример. Можете да започнете от статия в Уикипедия, която ви харесва, след това да щракнете върху "Преглед на историята" и след това – върху потребителските страници на някои редактори на Уикипедия, които са работили по тази статия.
- Определете какво бихте използвали от намерените примери, какво бихте добавили или какво бихте променили.
- Прегледайте указанията за потребителските страници.
- Бъдете смели! Щракнете върху бутона "Редактиране" на потребителската си страница и започнете да експериментирате. Включете:
  - предразполагащ поздрав
  - няколко думи за това какво ви е довело в Уикипедия
  - няколко теми, за които обичате да научавате нови неща

Бележки и въпроси

3.3 Първите ви приноси

Уикипедия е процес на сътрудничество. Никой редактор не може да напише статия сам или да предвиди основните въпроси на всеки читател, когато пише водещ раздел (например). Комбинирането на уменията за писане, проучване и форматиране на редица автори е начинът, по който общността изгражда най-изчерпателните и полезни статии в Уикипедия.

Използвайте бутона за “благодарност”

Бутонът "Благодаря" предлага начин за даване на положителна обратна връзка за Уикипедия. Тази функция позволява на редакторите да изпращат известие "Благодаря" на потребителите, които правят полезни редакции, като използват малката връзка "Благодаря" на страницата с историята на прегледа, както е показано по-долу.

УПРАЖНЕНИЕ

ОПИТАЙТЕ!

- Влезте в Уикипедия с наскоро създадения си акаунт
- Намерете статия по тема, която ви интересува
- Щракнете върху раздела История (Преглед на историята) на статията
- Разгледайте последните приноси, направени от редакторите на Уикипедия
- Щракнете върху опцията "Благодаря" до даден принос и потвърдете действието
- Току-що покажете благодарност към редактор доброволец и помогнахте Уикипедия да стане по-дружелюбно място!

Ден на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност: История на версиите

Помощ

Статия [Беседа](#)

[Преглед](#) [Редактиране](#) [Редактиране на кода](#) [История](#) ☆

[Преглед на извършените административни действия по страницата \(преглед на филтъра срещу злоупотреби\)](#)

Филтриране на редакции

Разлики: Изберете версиите, които желаете да сравните, чрез превключвателите срещу тях и натиснете <Enter> или бутона за сравнение.
Легенда: (тек) = разлика с текущата версия, (пред) = разлика с предишната версия, м = малка промяна

Външни инструменти: [информация за страницата](#) • [търсене в историята по \[текст • редактор \]](#) • [статистика на \[редакцииите • посещенията \]](#)

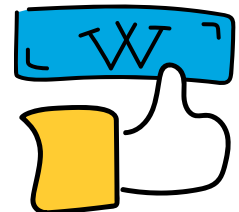
Сравнение на избраните версии

Редактиране етикетите на избраните редакции

Избор: Всички, Никои, Обръщане на избора

- (тек | пред) 13:58, 14 октомври 2023 Carbonaro (беседа | приноси) . . (22 659 байта) (+4) . . (<https://kaksepishe.com/sakrashtenie-taka-narecheni/>)
(отмяна на 2 редакции: доб, ком | връщане | благодарност)
- (тек | пред) 12:10, 27 август 2023 Carbonaro (беседа | приноси) м . . (22 655 байта) (0) . . (връщане | благодарност)
- (тек | пред) 03:32, 18 август 2023 JIngiby (беседа | приноси) м . . (22 655 байта) (+4) . . (→Искания за обявяване на национален празник) (връщане | благодарност)
- (тек | пред) 03:32, 18 август 2023 JIngiby (беседа | приноси) м . . (22 651 байта) (-87) . . (→Искания за обявяване на национален празник) (връщане | благодарност)
- (тек | пред) 03:27, 18 август 2023 JIngiby (беседа | приноси) м . . (22 738 байта) (-546) . . (Премахнати редакции на JohanStrauss2045 (б.), към версия на JIngiby) (връщане | благодарност) (Етикет: Отмяна)
- (тек | пред) 20:50, 17 август 2023 JohanStrauss2045 (беседа | приноси) м . . (23 284 байта) (+546) . . (→Искания за обявяване на национален празник) (връщане | благодарност) (Етикети: Отменени, Визуален редактор)
- (тек | пред) 15:47, 24 май 2023 JIngiby (беседа | приноси) м . . (22 738 байта) (0) . . (Премахнати редакции на 217.180.192.128 (б.), към версия на 103.157.138.1) (връщане | благодарност) (Етикет: Отмяна)

Когато сте влезли в профила си в Уикипедия, можете да намерите бутона "Благодаря" до обобщението на всеки принос в раздела "Преглед на историята" на всяка статия в Уикипедия.

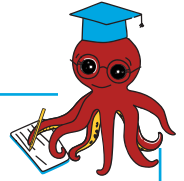
3.3 Първите ви приноси

Добавяне на източник

Както научихте от Модул 2, статиите в Уикипедия са толкова благонадеждни, колкото благонадеждни са източниците, цитирани в тях. Твърдения в статия в Уикипедия, които не са подкрепени от благонадежден източник, ще бъдат оспорени и могат да бъдат изтрити. Може да срещнете предупредителния шаблон с [искане за позоваване на източници](#) в статии, в които някои твърдения не са подкрепени с проверим източник.

Инициативи като [#lib1ref](#) насърчават хората да подобряват статиите в Уикипедия, като добавят позовавания, за да подобрят проверимостта на съдържанието на Уикипедия. Като добавяте надеждни източници към статия в Уикипедия, вие също така помагате на читателите да намерят допълнителна информация по темата, за да могат да продължат търсенето на информация извън Уикипедия. Освен това вие активно подобрявате енциклопедията, с която милиони хора се консултират всеки ден.

Можете да добавите източник към статия в Уикипедия, като кликнете върху раздела "Редактиране" и изберете опцията "Цитиране" в менюто за редактиране.

УПРАЖНЕНИЕ

ОПИТАЙТЕ САМИ!

- Влезте в Уикипедия с наскоро създадения си профил
- Потърсете няколко статии по тема, която ви е позната
- Посочете източник(ци), който(ито) може(гат) да помогне(ат) за проверка на информацията, съдържаща се в дадена статия в Уикипедия, или който(ито) може(гат) да добави(ятт) ценна информация към статията
- Намерете изречението или параграфа, в който искате да добавите източник
- Щракнете върху бутона "Редактиране".
- Щракнете върху бутона "Цитиране" в горното меню
- Изскачач прозорец ще ви позволи да генерирате автоматично позоваване от URL, ISBN или DOI или да добавите източника ръчно.
- Щракнете върху "Вмъкване". Ще видите номера на позоваването в статията.
- Щракнете върху бутона "Публикувай промените" в горния десен ъгъл и добавете малко [резюме на действието](#), което сте извършили. Можете също така да използвате хаштаг #lib1ref

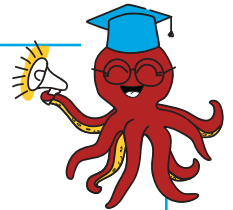
А можете да използвате и играта "[Citation Hunt](#)", за да потърсите още статии в Уикипедия, които се нуждаят от източници.

ЗА ВАША ИНФОРМАЦИЯ

ПРОДЪЛЖЕТЕ ПРИКЛЮЧЕНИЕТО СИ КАТО РЕДАКТОР В УИКИПЕДИЯ

Ако искате да научите повече за това как да допринасяте за създаването на знания в Уикипедия, разгледайте следните ресурси:

- [Wikipedia Adventure](#): Занимание, което прилича на игра и ви запознава с основите на редактирането на Уикипедия (засега само на английски език и още пет други езика).
- [Уикипедия: Първи стъпки](#): Раздел, включващ насоки, наръчници и ръководства, които обхващат различни знания и умения, необходими за редактиране на Уикипедия. Съществува на повече от 100 езика, включително на български.

Бележки и въпроси

3.4 Как редакторите на Уикипедия организират приносите си

Практиките, необходими за създаването на статия в Уикипедия, могат да бъдат пряко свързани с принципите на проектно базираното обучение: това е дейност, насочена към проучване, разсъждение, критика и преразглеждане, и е вид действие в обществена услуга. Създаването на статия в Уикипедия изправя учениците пред автентично предизвикателство за създаване на знания, публичен продукт, който ги подтиква към съвършенство, и възможност за рефлексия и публична комуникация.

Ето защо преподаватели от цял свят [интегрират Уикипедия](#) в класните си стаи, за да насърчават критичното мислене, решаването на проблеми, сътрудничеството и комуникационните умения на учениците. С милиони прегледи на страници всеки месец и милиони читатели, които разчитат на Уикипедия като източник на информация, общността на доброволците на Уикипедия се стреми да гарантира, че съдържанието на статиите в Уикипедия е пълно и актуално.

Нека разгледаме няколко от многото начини, по които уикипедианците се организират, за да създават съвместно висококачествено съдържание в Уикипедия, и да помислим как тези механизми и ценности могат да бъдат приложени в класната стая.

УИКИПРОЕКТ

[Уикипроектът](#) е проект за сътрудничество между уикимедианци, които искат да работят заедно в екип, за да подобрят Уикипедия. Редактори доброволци, които решават да си сътрудничат в Уикипроект, често се фокусират върху конкретна тематична област, конкретна част от енциклопедията или конкретен проект.

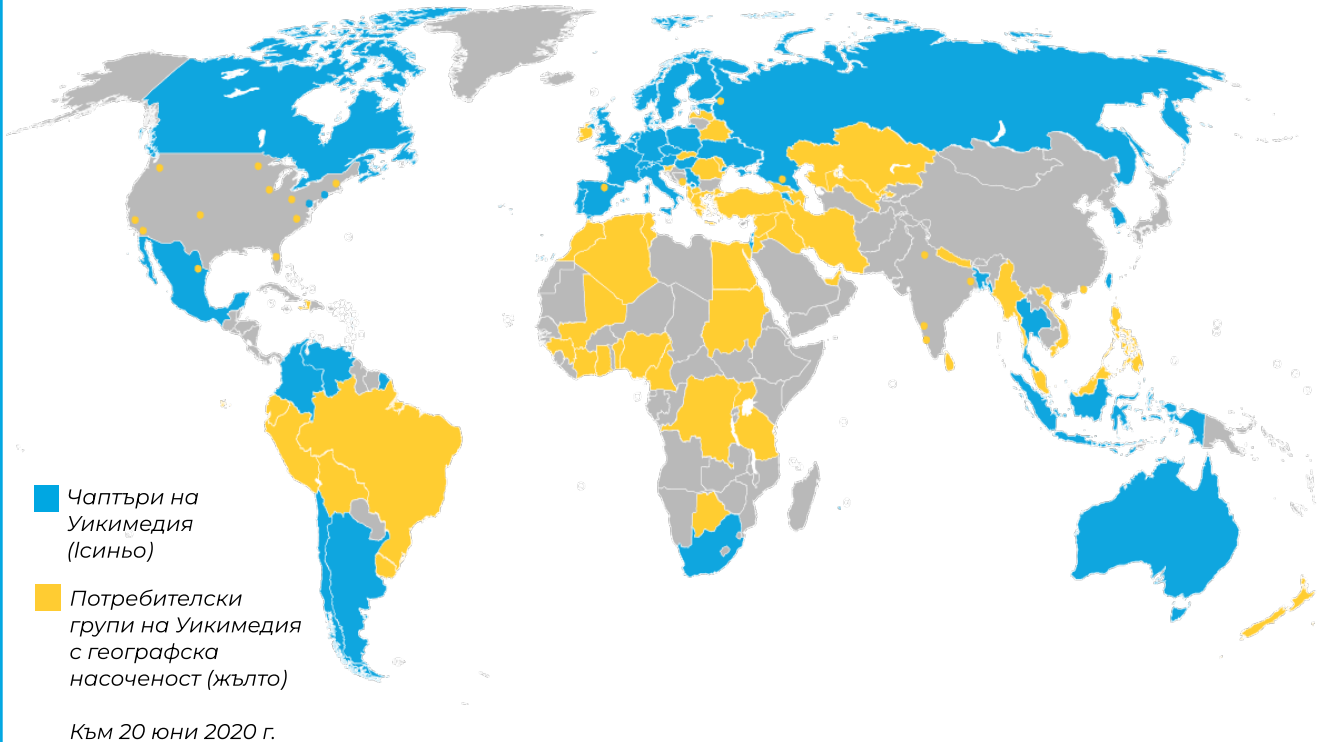
Примери за Уикипроекти:

[Уикипедия:Правилен български език](#) Този проект има за цел да събере на едно място обсъжданията по въпроси на [българския език](#) и [правопис](#), при които има неяснота или чието прилагане в Уикипедия е проблематично.

[Уикипедия:Химия](#) Проект, посветен на създаването и подобряването на статиите по [химия](#) в Уикипедия. Идеята на проекта е да се систематизира, организира и разпредели работата по отделните статии. Има много статии, които още не са създадени, категоризирани са като [мъничета](#) или се нуждаят от добавяне на източници.

WIKIMEDIA AFFILIATES

Филиалите на [движението Уикимедия](#) са независими и официално признати групи от хора, които работят заедно, за да подкрепят и допринасят за движението Уикимедия. Тяхната цел е да организират и да участват в дейности в подкрепа на движението Уикимедия и да допринасят за него, например чрез регионални конференции, информационни дейности, връзки с обществеността, обществена политика, застъпничество и други.

Фондация Уикимедия има три действащи модела за филиали на движението: чапъри, тематични организации и потребителски групи.

Чапъри на Уикимедия:

Чапърите на Уикимедия са независими организации с нестопанска цел, представляващи движението Уикимедия и подкрепящи работата на движението в световен мащаб, с фокус върху определена географска област.

Тематични организации:

Тематичните организации са независими организации с нестопанска цел, представляващи движението Уикимедия и подкрепящи работа, фокусирана върху конкретна тема, предмет или проблем в рамките на или между държави и региони.

Потребителски групи:

Потребителските групи са групи с отворено членство с установено лице за контакт и история на проектите, създадени така, че да са лесни за сформирание.

3.4 Как редакторите на Уикипедия организират приносите си

КАМПАНИИ И СЪСТЕЗАНИЯ

[Кампаниите за съдържание](#) и конкурсите в движението Уикимедия помагат за разрастването на общности извън Уикипедия, които внасят ново съдържание и сътрудници в проектите на Уикимедия и стимулират съществуващите общности да участват по-активно. Тези дейности често улесняват създаването на разнообразно и ново съдържание и укрепват уменията, капацитета и ангажираността на съществуващите редактори и организатори.

Някои от най-забележителните кампании на движението Уикимедия са:

[Art and Feminism](#): "Изкуство и феминизъм" е ежегодна кампания за подобряване на съдържанието в Уикипедия, посветено на жените и изкуството, и за насърчаване на участието на жените в енциклопедията.

[Wikipedia Asian Month](#): Месецът на Азия е ежегодно онлайн събитие, което има за цел да популяризира азиатското съдържание в Уикипедия.

[Wiki Loves Earth](#), [Wiki Loves Africa](#), [Wikimedia CEE \(Central and Eastern Europe\) Spring](#)

[Wiki Loves Monuments](#): Уики обича паметниците е публичен конкурс за снимки на паметници на културното наследство, организиран от клонове на Уикимедия, групи и местни доброволци на Уикипедия.

УПРАЖНЕНИЕ

ВЪПРОСИ ЗА РЕФЛЕКСИЯ

- Какъв е опитът ви с проектно базираното обучение в класната стая?
- Какви са предимствата и предизвикателствата при прилагането на този модел?
- Какви принципи или практики от начина, по който доброволците се организират, за да допринесат за Уикипедия, можете да пренесете в дейностите си в класната стая?

Можете да си водите бележки тук

3.5 Трансформиращи практики за създаване на общностно знание

Всеки може да редактира Уикипедия. Хора от всички професионални области, националности и полове се насърчават да допринасят за събирането на едно място на всички знания.

Въпреки това все още съществуват бариери, които пречат на хората да бъдат активни създатели на знания в Уикипедия, особено в общности, които са били системно изключвани и чиито знания, традиции, езици и истории все още липсват в Уикипедия и в интернет като цяло.

Тези бариери могат да бъдат под формата на пропуски в цифровите умения, разходи и достъп до ИКТ, непризнаване на местните академични източници на знания или невъзможност за ангажиране с неплатен труд.

[Whose Knowledge](#) е организация, която работи съвместно с общности, които са недостатъчно представени в интернет, като изгражда стратегии за участие и ангажираност в цифровата сфера, включително редактиране на Уикипедия и добавяне на изображения на жени в Общомедия.

Как изглеждат тези стратегии? Какво могат да научат преподавателите от начина, по който "Whose Knowledge" подхожда към създаването на съдържание онлайн и поставя в центъра знанието от периферията? Те ни казват:

"Уикипедия, въпреки анонимния си характер, е общност от истински хора. Уикипедианците са организаторина редакторски турнири, срещи, фотоконкурси, както и на регионални и международни събития.

За да представим знанията си в Уикипедия, ние научихме и все още научаваме колко е важно да изграждаме взаимоотношения с дългогодишни редактори, особено с тези, които споделят желанието ни да представим по-добре маргинализираните знания в енциклопедията.

Изграждането на взаимоотношения отнема време, но има много групи в Уикипедия, които работят по проблемите на системните предразсъдъци, независимо дали става въпрос за разликата между половете, липсата на съдържание за хора с различна сексуална ориентация, хора от африканската диаспора, далити/адиваси/бахуджани, коренна култура или пресечната точка на тези проблеми."

(Source)

• • • • 3.5 Трансформиращи практики за изграждане на знания в общността

Преди да прочетете статията, нека направим едно бързо упражнение! Влезте в Уикипедия, опитайте се да намерите примери за следните теми и запишете намерените статии в полето по-долу:

Статия за ястие, известно в цял свят	
Статията за местно ястие, познато в България	

И споделете оценките си по следните критерии:

Цялостното качество на статиите	
Елементите, които липсват в всяка статия въз основа на собствените ви познания по темата	
Източниците, които можете да използвате, за да добавите повече информация по тази тема в Уикипедия	

Предишното упражнение ви насърчи да помислите за стойността на собствените си знания по теми, които може да липсват в Уикипедия. Освен това успяхте да направите първо проучване на наличието (или липсата) на източници, които биха могли да допринесат за разширяването на тези теми. Как преподавателите могат да насочат учениците да добавят своите знания за мястото, където живеят, в Уикипедия? Ще намерите един пример в публикацията по-долу.

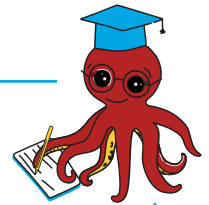
Забележка: Следната статия първоначално е публикувана в поредицата [Our Stories, Our Knowledges](#) - компилация от опит и прозрения от работата, извършена от Whose Knowledge заедно с Okvir, Equality Labs и Project Mukti, общностите на индианците от племената кумеяай и шошони и движението Wikimedia.

Editing Wikipedia

As the world increasingly goes online for knowledge and information, visibility on platforms such as Wikipedia is becoming more and more important. Wikipedia content is often the first search item returned when a Google search is done. And yet, because Wikipedia's editors still skew to being overwhelmingly white, male, straight and Global North in origin, much of the world's knowledge remains missing from the resource. To address this, marginalized communities are making efforts to add their knowledge to Wikipedia. We all have unique stories of adding our knowledge to Wikipedia, and we're sharing those stories here so that they can inform and inspire more efforts to center marginalized knowledge in the world's most visited encyclopedia.

Perse's Story

I began using Wikipedia in my courses in Fall 2018. I employed place-based learning whenever possible and felt that focusing on the local indigenous Kumeyaay experience was necessary for teaching a course on Indigenous Decolonization in an ethnic studies department at the University of San Diego. The purpose of engaging my students as Wikipedians was for them to deconstruct the ways settler colonialism infiltrates and shapes the body of knowledge. By focusing on English Wikipedia, my students were able to examine a platform with global impacts. The pedagogy I employed included critiquing the assumptions of Wikipedia and utilizing a decolonizing pedagogy to complete the editing project. Assigning readings and assignments that incorporate an Indigenous ontological and epistemological foundations are necessary for creating a decolonizing classroom. In my course, I wanted my students to not only create new articles in Wikipedia, but to write them in a way that honored the four R's of indigenous research: reciprocity, respect, relevance, and responsibility. Therefore, the subjects of the articles were chosen in consultation with Kumeyaay folks (relevance). My students established relationships with the folks they were writing about (respect). They reflected on the ways that they were learning from the community and the importance of the articles being available to Kumeyaay people (reciprocity). Finally, they invited the community to view the articles together and to offer editing suggestions (responsibility).

УПРАЖНЕНИЕ

ВЪПРОСИ ЗА РЕФЛЕКСИЯ

- Какви дейности сте провеждали, за да насърчите учениците си да създават съдържание онлайн?
- Защо е важно слабо представените общности да станат активни производители на знания онлайн?
- Доколко уверени се чувствате при добавянето на знанията си в Уикипедия? Какво би ви накарало да се чувствате по-уверени да го направите?

Можете да запишете бележките си тук

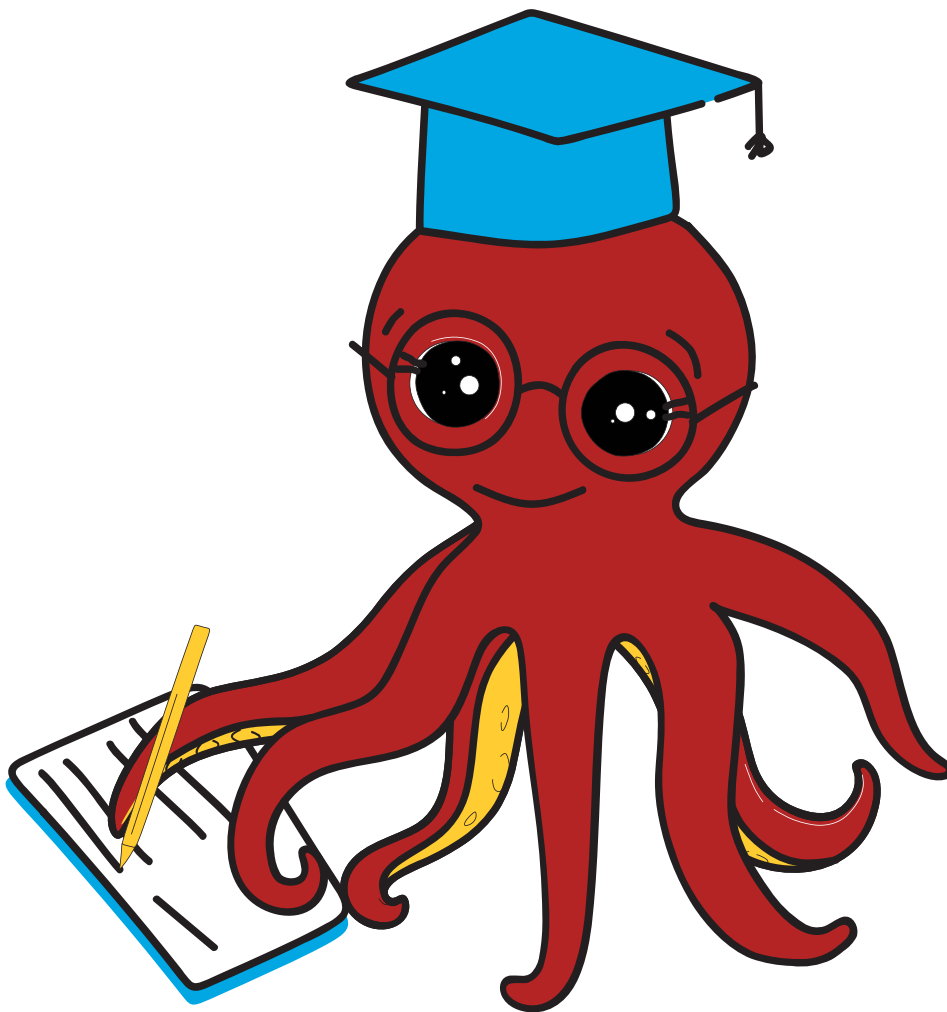
Завършихте

Модул 3!

Бележки и въпроси

Последно упражнение

Превърнете
Уикипедия в част от
уроците си

Последно упражнение

Време е да приложите знанията си на практика!

- Прегледайте идеите за план на урока, които изготвихте в края на Модул 1.
- Обмислете новите аспекти, които научихте за Уикипедия, и нейната стойност като педагогически инструмент за развиване на умения за медийна и информационна грамотност.
- Обмислете преносимите умения, които вашите ученици могат да придобият чрез критично използване на Уикипедия в академичния си път.
- Прегледайте примерните планове на уроци и дейности в приложението, за да намерите приложими начини за интегриране на Уикипедия във вашата виртуална класна стая.
- Подобрете първоначалната си идея и съставете план на урока.

Използвайте мястото за мозъчна атака и шаблона за план на урока (или друг шаблон, който вече използвате), за да организирате идеите си и да разработите предложението си за дейност.

МОЗЪЧНА АТАКА

Бележки и задачи

Шаблон на учебен план

УПРАЖНЕНИЕ:

КЛАС:

ВЪПРОСИ ЗА ОТКРИВАНЕ:

МАТЕРИАЛИ:

ОБУЧИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ:

ПРИВЕЖДАНЕ В СЪОТВЕТСТВИЕ С ДОС:

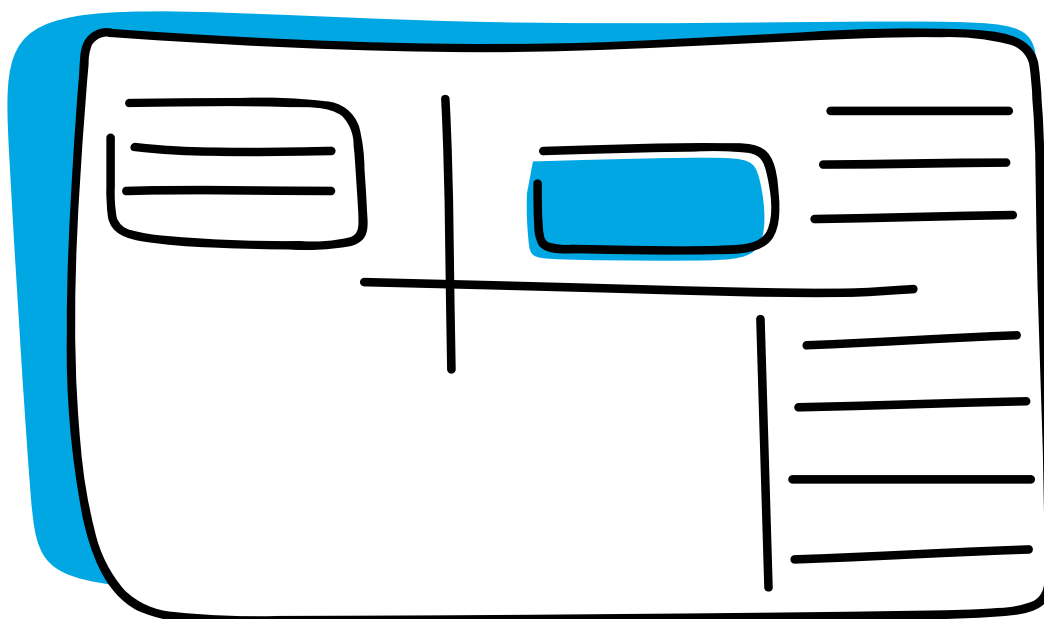
ПОДГОТОВКА:

ВЪВЕДЕНИЕ:

УПРАЖНЕНИЕ С НАСОКИ:

ИНДИВИДУАЛНО УПРАЖНЕНИЕ:

ДЕМОНСТРИРАНЕ НА НАУЧЕНОТО:

Приложение

Примерни

планове на

уроци

**и дейности за
интегриране
Уикипедия в
класната стая**

Мисия: търсене на знания

УПРАЖНЕНИЕ:

Моята мисия за търсене на знания

КЛАС:

Прогимназиален

ВЪПРОСИ ЗА ОТКРИВАНЕ:

Как мога да намеря необходимата ми информация в интернет? Как мога да оценя намерената информация?

МАТЕРИАЛИ:

Компютър, достъп до интернет, тетрадка, материали за писане, този работен лист

РЕЗЮМЕ НА УРОКА:

Учениците обмислят и документират пътуването си в Уикипедия, докато откриват и оценяват информацията, която им е необходима за намиране на решение на въпрос.

ОБУЧИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ:

Учениците могат да разпознават положителни и отрицателни критерии за качество, за да оценят информацията, която намират в Уикипедия като отправна точка за изследователски проект.

ПОДГОТОВКА:

- Изберете изследователски проект, упражнение или задача за самостоятелна работа у дома, при които учениците ще трябва да се ориентират в интернет, за да намерят информация.
- Запознайте се с работния лист "Моята мисия за търсене на знания", както и с предоставените пример и правила за оценяване.
- Разпространете в цифров вид работния лист "Моята мисия за търсене на знания", за да могат учениците да го попълнят онлайн или да го разпечатат и използват вкъщи.

ВЪВЕДЕНИЕ:

- Представете темата на изследователския проект, упражнението или задачата за вкъщи. Помолете учениците да обсъдят уебсайтовете, които ще използват, за да намерят информация за изпълнението на проекта си.
- Проведете дискусия, в която учениците да сравнят ползите и предизвикателствата при намирането на информация онлайн, доколко надеждна е информацията и как да избегнат плагиатството в работата си. Обърнете им внимание по-специално на Уикипедия и им кажете, че ще я използват като отправна точка в проекта си.
- Представете положителните и отрицателните критерии за качество от Модул 2 и кажете на учениците, че ще ги използват, докато се ориентират в Уикипедия, за да започнат своя проект

Положителни критерии за качество	Отрицателни критерии за качество
<ul style="list-style-type: none"> Статията съдържа няколко препратки от надеждни източници. Има информативна и ясна водеща част. Обхваща различни релевантни аспекти на една тема. Представя балансирано и организирано съдържание. Написана е от неутрална гледна точка.	<ul style="list-style-type: none"> Статията не съдържа никакви препратки. Има предупредителен шаблон. Има правописни или граматически грешки. Съдържа неактуална информация по актуална тема. Съдържа мнения и ценностни твърдения без източници.

УПРАЖНЕНИЕ С НАСОКИ:

- Изберете една тема и я използвайте, за да попълните работния лист "Моята мисия за търсене на знания".
- Демонстрирайте как да се търси темата в полето за търсене в Уикипедия, как да се документира информацията в работния лист и помолете учениците да формулират положителните и отрицателните показатели за качество, които намират в статията в Уикипедия.

ИНДИВИДУАЛНО УПРАЖНЕНИЕ:

- Дайте време на учениците да попълнят индивидуално работния лист "Моята мисия за търсене на знания". Те могат да работят и по двойки.
- Уверете се, че имат под ръка положителните и отрицателните критерии за качество и че могат да се консултират с тях, когато е необходимо.
- Давайте насоки и предложения, докато учениците работят по упражнението.

ДЕМОНСТРИРАНЕ НА НАУЧЕНОТО:

- Помолете учениците да ви изпратят попълнените си работни листове: да направят снимка на отпечатания работен лист, екранна снимка и т.н.
- Помолете двама-трима ученици да опишат процеса, който са следвали: Какво им е било полезно? Какво ги е затруднило? Какви критерии за качество са успели да идентифицират в статиите, които са намерили? Добра отправна точка ли е била Уикипедия за тяхното проучване?
- Оценете работата на учениците, като използвате предложените правила, и им дайте обратна връзка. Ако имате възможност, публикувайте работата на учениците в училищния блог, на виртуалното табло за обяви, на табло на класа в Pinterest и т.н.

Моята мисия за търсене на знания

Инструкции: Използвайте този работен лист, за да документирате търсенето на информация в Уикипедия. Отговорете на всеки въпрос в съответното поле, за да стигнете до финала. Сравнете откритията си със съучениците си!

Финал

[Empty box for answer]

Кои източници на информация ще посетя след това?

[Empty box for answer]

Какви са основните дискусии по тази тема в "Беседата"?

[Empty box for answer]

Как мога да разбера дали това са факти или мнения?

Какви ключови идеи откривам?

[Empty box for answer]

[Empty box for answer]

Какви отрицателни критерии откривам в тези статии?

[Empty box for answer]

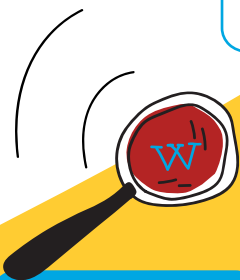
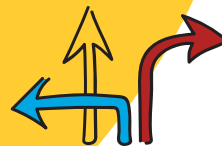
Какви положителни критерии откривам в тези статии?

[Empty box for answer]

[Empty box for answer]

Какви статии намирам за полезни?

Какво търся?
Какви ключови думи мога да използвам в това търсене?

[Empty box for answer]

Да започваме!

Моята мисия за търсене на знания – пример

Тук можете да намерите пример за попълнен работен лист за търсене на знания. Адаптирайте и променете по подходящ начин!

Финал

След това ще разгледам тези препратки, включени в статията за Далчев в Уикипедия на български:

- [Разговори на Владимир Свинтила с Атанас Далчев, проведени през 1945–1947 г.](#),
- [Онлайн критика за Атанас Далчев в Литернет](#)

Кои източници на информация ще посетя след това?

В “Беседата” на статията за Далчев е обсъдено съдържанието на един от разделите – доколко енциклопедично и съответно подходящо е изложението в този раздел.

Какви са основните дискусии по тази тема в “Беседата”?

Далчев е завършил философия и в поезията му е намерила отражение философската проблематика, която го е занимавала. Той е бил нонконформист, защитавал е нуждата от нов тип реализъм. Бил е подложен на силен натиск след установяването на комунистически режим в страната, заради което спира да пише.

Как мога да разбера дали това са факти или мнения?

Какви ключови идеи откривам?

Това не са мнения, защото мога да видя източниците, които редакторите са използвали, за да създадат текста, и те описват реални събития по неутрален и обективен начин.

Статията за българската литература съдържа само две препратки, разделите не са балансирани; статията за периода между двете световни войни не съдържа нито една препратка

Какви отрицателни критерии откривам в тези статии?

- [Атанас Далчев](#)
- [Българска литература](#)
- [Българска литература между двете световни войни](#)

Какви положителни критерии откривам в тези статии?

Основната статия в Уикипедия съдържа много препратки, водещите раздели са информативни и ясни и обхващат различни аспекти от живота и творчеството на Атанас Далчев.

Какви статии намирам за полезни?

Какво търся?
Какви ключови думи мога да използвам в това търсене?

Търся основните събития от живота на Атанас Далчев, примери от неговото творчество и основните теми в неговите творби.
Възможни ключови думи:

- Атанас Далчев
- Българска литература

Да започваме!

•••• Моята мисия за търсене на знания – оценяване

Тук можете да намерите пример за критерии, по които да оцените как са се справили учениците с упражнението. Адаптирайте и променете по подходящ начин!

УЧЕНИЦИТЕ МОГАТ ДА	ТОЧКИ
Определят параметрите за търсене и съответните ключови думи	
Изследват статията с помощта на положителни и отрицателни критерии за качество	
Обобщат намерената информация, за да намерят отговора на първоначално поставения от тях въпрос	
Определят дали статията съдържа факти или мнения	
Изброят други източници на информация, за да продължат изследването си	

3	Ясна демонстрация на разбиране
2	Известна демонстрация на разбиране
1	Не могат да завършат задачата

История

УПРАЖНЕНИЕ:

Кой е в твоя учебник?

КЛАС:

Прогимназиален

ВЪПРОСИ ЗА ОТКРИВАНЕ:

Кой е представен в моите учебници? Кой липсва? Какво прави някого "забележителен"?

МАТЕРИАЛИ:

Компютър, достъп до интернет, учебник по история, тетрадка, принадлежности за писане.

РЕЗЮМЕ НА УРОКА:

Учениците изследват Уикипедия, за да създадат профил на известна личност, която не е представена в учебника по история.

ОБУЧИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ:

Учениците могат да анализират пропуските в учебника по история и да използват Уикипедия, за да проучат живота на местни забележителни личности, които не са включени в учебника.

ПОДГОТОВКА:

- Прегледайте учебника, който учениците ви използват в часовете по история.
- Обърнете внимание на основните пропуски в представянето на забележителни личности в него: пол, националност, расова идентичност, майчин език и др.
- Създайте таблица, в която да подчертаете основните пропуски в представянето, която учениците да попълнят. Ако се съсредоточим върху разликата между половете, например, вашата таблица може да изглежда по следния начин:

Жените, представени в моя учебник по история	Мъжете, представени в моя учебник по история

- Създайте профил на известна личност, която не е включена в учебника по история, за да я покажете на учениците като пример.

ВЪВЕДЕНИЕ:

- Помолете учениците свободно да споделят имена на забележителни личности от историята на своята страна/ света.
- Дайте им няколко примера, за да започнат. Избройте ги в общ документ или на виртуална дъска.
- Попитайте ги дали могат да определят някои общи характеристики на хората, които са посочили, и обърнете внимание на тези, които липсват: Има ли предимно мъже/жени в този списък? Как вашите ученици са научили за тях? С какво тези хора са забележителни? Запишете основните моменти от тази дискусия.
- Представете целта на дейността: "Ще определим кой е представен и кой липсва в нашия учебник по история. Сами ще добавим липсващите истории на забележителни хора, като направим първоначално проучване в Уикипедия и други страници в интернет".

УПРАЖНЕНИЕ С НАСОКИ:

- Насочете вниманието на учениците към учебника по история и ги попитайте дали смятат, че могат да открият там хората, които са посочили в предишната дейност.
- Раздайте им таблицата, която сте подготвили, и ги помолете да изброят имената на различните хора, които са намерили в учебниците си. Например:

Жените, представени в моя учебник по история	Мъжете, представени в моя учебник по история

- Помолете учениците да сравнят отговорите си с тези на свой съученик. Можете също така да помолите двама-трима ученици да споделят резултатите си с целия клас.
- Изберете за пример една забележителна личност, която не е представена в учебника, и демонстрирайте провеждането на обикновено търсене за нея в Уикипедия.
- Изведете различните раздели на статията в Уикипедия, които са най-полезни за тази дейност. Например: водещ раздел, препратки, вътрешни връзки.
- Покажете подготвения от вас профил за забележителна личност, която липсва в учебника по история.
- Обяснете на учениците как да създадат свой собствен: основната информация, която трябва да съдържа, стилът на писане, как Уикипедия да бъде отправна точка, външните препратки, които могат да проведат.
- Забележка: ако в Уикипедия няма налични статии за липсващите забележителни личности, които сте определили, насочете учениците да търсят в интернет, като използват същите приложими принципи.

ИНДИВИДУАЛНО УПРАЖНЕНИЕ:

- Кажете на учениците, че сега е техен ред да намерят повече информация за забележителните личности, които липсват в учебника.
- Помолете ги да изберат една забележителна личност, която искат да включат в учебника си. Тя може да бъде от общия списък, който са създали, или друга, когото те са посочили.
- Дайте на учениците достатъчно време, за да проведат своето проучване в интернет.
- Очертайте насоки относно стила на писане, най-добрите практики за избягване на плагиатство, цитиране на източници, излизане извън Уикипедия и т.н.

ДЕМОНСТРИРАНЕ НА НАУЧЕНОТО:

- Помолете учениците да представят създадените от тях профили. Това може да стане в малки групи, по двойки или пред целия клас.
- Помолете учениците да обмислят процеса, който са следвали: Как са идентифицирали липсващите забележителни хора, как са търсили информация в интернет, как са проверили източниците на информация, как са избрали какво да включат в профила и какви уроци са научили от тази дейност.
- Ако имате възможност, публикувайте работата, създадена от учениците, в училищния блог, електронния дневник, или на друго подходящо място.

УПРАЖНЕНИЕ:

Само на пет кликания разстояние

КЛАС:

Прогимназиален

ВЪПРОСИ ЗА ОТКРИВАНЕ:

Как откривате нови информации в интернет?
Как са свързани различните уебстраници?

МАТЕРИАЛИ:

Компютър или мобилен телефон, достъп до интернет, преносим компютър

РЕЗЮМЕ НА УРОКА:

Учениците навигират по хипервръзките в статиите на Уикипедия чрез модел за откриване на нова информация в интернет в пет кликания.

ОБУЧИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ:

Учениците могат да установят как информацията в интернет е свързана чрез хипервръзки и да сравняват своите открития с тези на връстниците си.

ПОДГОТОВКА:

- Изберете 3 - 4 статии от Уикипедия по темите, които разглеждате в урока по природни науки за седмицата.
- Прегледайте статиите, за да се уверите, че те са примери за статии от Уикипедия, които според вас имат висококачествено съдържание.
- Подгответе таблица, в която учениците да записват действията си:

Статия	Клик 1	Клик 2	Клик 3	Клик 4	Последен клик

ВЪВЕДЕНИЕ:

- Представете на учениците темата на седмицата. Представете Уикипедия и как да се използва лентата за търсене, за да се търси информация.
- Покажете пример за статия в Уикипедия от тези, които сте избрали по темата на седмицата, като използвате лентата за търсене.
- Демонстрирайте различните части на статията и информацията, която учениците могат да получат.
- Фокусирайте се върху хипервръзките: демонстрирайте навигирането в Уикипедия чрез хипервръзките, как информацията е свързана за лесен достъп в енциклопедията, новите статии, които намирате, и как те ви помагат да разширите темата.
- Посочете разликата между вътрешните връзки и външните връзки. Подчертайте факта, че статията в Уикипедия винаги може да бъде отправна точка в търсенето на информация.

УПРАЖНЕНИЕ С НАСОКИ:

- Покажете таблицата, която сте подготвили, и кажете на учениците, че ще документират своето придвижване в Уикипедия.
- Обяснете условията: има 2-3 статии, от които трябва да започнат, могат да започнат да четат статиите и да кликнат върху всяка връзка, която предизвика интереса им, за да научат повече, но могат да направят само 5 кликания. След 5 кликания те трябва да спрат да разглеждат.
- Помолете ги да запишат имената на всяка статия, която посещават, след всяко кликане: могат да копират връзката на статията, да запишат заглавието или да направят екранни снимки.
- Помолете ги да запишат някои факти, които научават от всяка посетена страница.
- Направете първата статия заедно. Сравнете вашите резултати с резултатите на един ученик.

ИНДИВИДУАЛНО УПРАЖНЕНИЕ:

- Дайте на учениците известно време да се ориентират самостоятелно и да документират действията си.
- Помагайте им, ако е необходимо.
- Насърчавайте креативността и независимостта на учениците по отношение на начина, по който документират опита си в навигацията.

ДЕМОНСТРИРАНЕ НА НАУЧЕНОТО:

- Помолете учениците да довършат своите диаграми за представяне. Предложете различни алтернативи: създаване на слайдшоу, колаж, облак от думи, инфографика и др.
- Обединете учениците по двойки или в малки групи и ги накарайте да сравнят различните статии от Уикипедия, които са проучили.
- Съберете класа заедно и помолете 2-3 ученици да споделят своя опит и наученото: Лесно ли беше за разбиране съдържанието? Какво са намерили за полезно? Какво още би им се искало да намерят? На какво ги учи придобитият опит за техните практики за достъп до информация в интернет?

Обществени науки

УПРАЖНЕНИЕ:

Четири звезди за Уикипедия!

КЛАС:

Прогимназиален

ВЪПРОСИ ЗА ОТКРИВАНЕ:

Можете ли да се доверите на всичко, което четете онлайн? Как можете да разберете дали съдържанието, което намирате онлайн, е надеждно? Как можете да оцените качеството на информацията, която намирате онлайн?

МАТЕРИАЛИ:

Компютър или мобилен телефон, интернет връзка, тетрадка, принадлежности за писане

РЕЗЮМЕ НА УРОКА:

Учениците разглеждат статии в Уикипедия и оценяват качеството им въз основа на простичка система за оценяване със звезди.

ОБУЧИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ:

Учениците могат да оценяват статии в Уикипедия и да обяснят как могат да използват тези критерии за оценка, за да анализират информацията, която намират в други уебсайтове.

ПОДГОТОВКА:

- Подгответе слайд или графично представяне на системата за оценяване със звезди,
- която ще представите:

Статия	Последно кликуване
<ul style="list-style-type: none"> • Статията има ясно отличим въвеждащ раздел	<ul style="list-style-type: none"> • Статията съдържа 5 или повече препратки към надеждни източници
<ul style="list-style-type: none"> • Статията е написана от неутрална гледна точка гледна точка	<ul style="list-style-type: none"> • Статията съдържа актуална информация

- Адаптирайте системата за оценяване със звезди към собствените си нужди: уточнете параметрите, добавете една или две допълнителни звезди и т.н.
- Изберете няколко статии от Уикипедия, които са свързани с темата, която преподавате тази седмица, за да ги използвате като примери.

ВЪВЕДЕНИЕ:

- Провокирайте към размисъл учениците: как се ориентират в интернет, за да намерят необходимата им информация. Фокусирайте се върху въпроси като: Кои сайтове посещават по-често? С каква цел? Какъв вид съдържание намират? Как могат да преценят дали съдържанието, което намират, е надеждно?
- Запишете основните идеи, които се раждат в резултат на тази дискусия.
- Попитайте учениците за това, как те използват Уикипедия: Как използват информацията, която намират там? Какви са елементите на една статия в Уикипедия? Могат ли да се доверят на информацията, която намират в Уикипедия?
- Запишете идеите им и дайте насоки, ако е необходимо.

УПРАЖНЕНИЕ С НАСОКИ:

- Стимулирайте размишления върху различните начини за представяне на демографски данни, за ползите и предизвикателствата при визуализирането на данни и за примери за визуализации на данни, с които учениците се сблъскват в ежедневието си.
- Представете визуализациите на данни, които сте създали въз основа на демографски данни, налични в Уикипедия.
- Демонстрирайте как сте интерпретирали наличните данни и сте използвали цветове, форми и наименования, за да предадете информацията.
- Помолете учениците да коментират визуализациите на данни: Кой от тях са били по-лесни за разбиране и кои – по-трудни? Защо?

ИНДИВИДУАЛНО УПРАЖНЕНИЕ:

- Представете създадения от вас списък със статии от Уикипедия за различни държави.
- Помолете учениците да изберат една държава, която ги интересува, и да разгледат раздела "Население" в нейната статия в Уикипедия (Demographics в англоезичната версия на Уикипедия). Каква информация могат да намерят? Какви видове визуализации на данни са на разположение? Какъв е източникът на тази информация?
- Помолете учениците да се съсредоточат върху един аспект от информацията, съдържаща се в раздела "Население" на избраната от тях статия в Уикипедия (население по възраст, пол, религия, етническа принадлежност и т.н.). Кажете на учениците, че ще използват тази информация, за да създадат своя собствена визуализация на данни, като използват цифрови или аналогови инструменти (или комбинация от двете).
- Представете някои насоки за процеса: помислете за аудиторията си, изберете цветове и елементи, които улесняват разбирането, подберете съответната информация, за да я опростите, използвайте насочващи наименования, цитирайте източниците.

ДЕМОНСТРИРАНЕ НА НАУЧЕНОТО:

- Съберете всички визуализации на данни, които учениците са създали.
- Представете ги като галерия, като използвате приложение или платформа по ваш избор.
- Изберете няколко примера и помолете различни ученици да интерпретират информацията, предавана чрез тези графики.
- Ако имате възможност, публикувайте визуализациите на данни, създадени от учениците, в училищния блог, на виртуалното табло на класа, на класната дъска в Pinterest и т.н.

УПРАЖНЕНИЕ:

Визуализация на данни в Уикипедия

КЛАС:

Прогимназиален

ВЪПРОСИ ЗА ОТКРИВАНЕ:

По какви начини може да бъде представена информацията? Какви са предимствата при представянето на данни чрез графики?

МАТЕРИАЛИ:

Компютър или мобилен телефон, интернет връзка, тетрадка, принадлежности за писане

РЕЗЮМЕ НА УРОКА:

Учениците разпознават и интерпретират визуализации на данни за демографските показатели на държавите в статиите в Уикипедия и създават свои собствени

ОБУЧИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ:

Учениците могат да анализират демографска информация чрез визуализации на данни, да идентифицират източници на данни и да проектират нови визуализации на данни.

ПОДГОТОВКА:

- Направете списък на статиите в Уикипедия за различни държави, които включват визуализации на данни в раздела "Население".
- Проверете дали източниците на наличните графики са надеждни и актуални.
- Създайте 2 - 3 алтернативни визуализации на данни на тези, представени в избраните от вас статии в Уикипедия. Не се колебайте да проявите творчество! Използвайте предмети от ежедневието, включете популярни герои, превърнете таблици в графики или създайте малка анимация.
- Подгответе бързи любопитни въпроси за учениците, за да прегледате демографските данни за 3-4 от държавите, които сте включили в списъка си.

ВЪВЕДЕНИЕ:

- Разиграйте игра на въпроси и отговори (тривия), за да накарате учениците да познаят или да си припомнят демографски данни за 3-4 от избраните държави.
- Насочете вниманието на учениците към Уикипедия и ги помолете да открият отговорите на въпросите в съответните статии за всяка държава.
- Насочете учениците да установят кои са източниците на тази информация, като следват препратките в статиите в Уикипедия

Благодарности

Благодарни сме за съвместната работа, извършена от местните координатори във всяка пилотна страна, за да се осъществи този проект, както и за съдействието на тези, които допринесоха за това Ръководство за учителя.

Местните координатори в Боливия, Мароко и Филипините бяха от ключово значение в етапа на оценяването на нуждите за този проект, за установяването на връзка с местните учители чрез задълбочени интервюта и за контекстуализирането на съдържанието на Ръководството за учителя и програмите за обучение, за да се отговори по-добре на нуждите и интересите на нашата аудитория.

Бихме искали да благодарим на нашите двама стипендианти Priyal Gala и Meng Zhou, които помогнаха за предварителното проучване на този проект и зададоха посоката му.

Бихме искали да благодарим на всички във Фондация Уикимедия и в глобалната общност на Уикимедия, които сътрудничиха на този проект, като предоставиха информация, обратна връзка и подкрепа.

Бихме искали да благодарим и на хилядите учители, които участваха в предварителното проучване преди започването на пилотния проект. Техните гледни точки помогнаха за разработването на тази програма и оформянето на Ръководството за учителя, за да бъде то значим и практичен ресурс за тяхната преподавателска практика.

ИЗТОЧНИЦИ

3.1 Be Bold! Growth mindset and Wikipedia

- Wikipedia contributors. (2020, July 25). Wikipedia:Be bold. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:31, September 16, 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Be_bold
- Wikipedia contributors. (2020, October 31). Wikipedia: Assume Good Faith. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:44, November 19, 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Assume_good_faith
- Wikipedia contributors. (2020, October 31). Wikipedia: Civility. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:44, November 19, 2020, from <https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Civility>

3.2 Create a user page on Wikipedia

- Wikipedia contributors. (2020, August 24). Wikipedia:Why create an account?. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:40, September 16, 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Why_create_an_account%3F
- Wikipedia contributors. (2020, August 24). Help: Editing. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:40, September 16, 2020, from <https://en.wikipedia.org/wiki/Help:Editing>
- Wikipedia contributors. (2020, August 24). Wikipedia: User Pages. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:40, September 16, 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:User_pages#What_may_I_have_in_my_user_pages?

3.3 Your first contribution

- Wikipedia contributors. (2020, August 24). Almanac. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:40, September 16, 2020, from <http://en.wikipedia.org/wiki/Almanac>
- The Wikipedia Library/1Lib1Ref. (2020, May 14). Meta, discussion about Wikimedia projects. Retrieved 15:32, September 16, 2020 from <https://meta.wikimedia.org/wiki/1lib1ref>
- Help:Notifications/Thanks. (2020, July 16). MediaWiki, The Free Wiki Engine. Retrieved 15:34, September 16, 2020 from <https://www.mediawiki.org/wiki/Help:Notifications/Thanks>
- Wikipedia contributors. (2020, September 14). Wikipedia:Citing sources. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:41, September 16, 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Citing_sources
- Citation Hunt. 2020. Retrieved 15:32, September 16, 2020 from <https://citationhunt.toolforge.org/en?id=f254855f>
- The Wikipedia Adventure. (2020, February 26). In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 17:22, September 16, 2020. https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:The_Wikipedia_Adventure
- Intro to Wikipedia editing. (2020, November 23). In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 16:10, November 23, 2020, from <https://en.wikipedia.org/wiki/Help:Introduction>

3.4 How Wikipedia editors organize contribution: WikiProjects

- Wikipedia contributors. (2020, August 29). Wikipedia:WikiProject. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:39, September 16, 2020, from <https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:WikiProject>
- Wikipedia contributors. (2020, August 19). Wikipedia:WikiProject Medicine. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:39, September 16, 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:WikiProject_Medicine
- Wikipedia contributors. (2020, July 21). Wikipedia:WikiProject Education. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:40, September 16, 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:WikiProject_Education Campaigns. (2020, July 2). Meta, discussion about Wikimedia projects. Retrieved 16:51, September 16, 2020 from <https://meta.wikimedia.org/w/index.php?title=Campaigns>
- Wikimedia movement affiliates. (2020, June 20). Meta, discussion about Wikimedia projects. Retrieved 16:52, September 16, 2020 from https://meta.wikimedia.org/w/index.php?title=Wikimedia_movement_affiliates

Благодарим ви за интереса към **Уикипедия!**

Надяваме се, че този ресурс ви е харесал!
Искате ли да получавате актуална информация
за този проект?

Абонирайте се за нашия пощенски списък!

Споделете опита си от използването на този ресурс и
продължете да се занимавате със събирането на
всички знания чрез проектите на Уикимедия.

Посетете нашите канали, или отидете на
<https://education.wikimedia.org>

 [@WikimediaEducationTeam](https://www.facebook.com/WikimediaEducationTeam)

 [@WikimediaEdu](https://twitter.com/WikimediaEdu)